

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2016

933/2016

Laki

kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään taiteellisten, historiallisten ja arkeologisten kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien kansallisaarteiden suojelemiseksi.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan 3 §:ssä tarkoitettujen kulttuuriesineiden vientiin Suomesta muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin ja vientiin unionin alueelta.

Tätä lakia ei sovelleta sellaisiin kulttuuriesineisiin, jotka ovat esineen tekijän tai sen suunnitelleen tai muutoin luoneen luonnollisen henkilön hallinnassa.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kulttuuriesineen maastaviennistä Euroopan unionin ulkopuolelle säädetään kulttuuriesineiden viennistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 116/2009.

3 §

Vientilupaa edellyttävät esineet

Seuraavia kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvia esineitä tai niiden osia ei saa viedä maasta ilman tässä laissa tarkoitettua lupaa:

- 1) Suomen kansalliseen historiaan ja merkkihenkilöihin liittyvät esineet niiden iästä, valmistusmaasta ja Suomessa oloajasta riippumatta;
- 2) muinaismuistolaisissa (295/1963) tarkoitettut esineet, jotka on löydetty maasta tai vedestä;
- 3) tieteellisen tai muun erityisen syyn vuoksi arvokkaat arkistot ja kokoelmat sekä niiden osat niiden iästä, alkuperämaasta ja Suomessa oloajasta riippumatta;
- 4) liitteessä säädetyt eräät muut kulttuuriesineet, jotka on valmistettu Suomessa tai ovat olleet Suomessa vähintään liitteessä säädetyn ajan.

4 §

Poikkeukset vientilupaan

Vientilupaa ei tarvita:

1) jos julkiseen kokoelmaan tai arkistoon kuuluva esine, evankelis-luterilaiselle kirkolle tai ortodoksiselle kirkkokunnalle taikka niiden seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle kuuluva esine viedään maasta lainaksi näyttelyyn, konservoitavaksi tai tieteellistä tutkimusta varten ja se palautetaan Suomeen;

2) muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin valtion omistamiin kulttuuriesineisiin, jotka maastaviennin jälkeen säilyvät valtion omistuksessa;

3) esittävän taiteilijan ja ammatinharjoittajan instrumentille ja muutoin työhön käytettäville välineille, jotka on tarkoitus palauttaa Suomeen esiintymisen tai työsuorituksen jälkeen.

5 §

Viranomaiset

Tämän lain mukaisena yleisenä lupaviranomaisena toimii Museovirasto. Kansallislageria toimii lupaviranomaisena taideteoksia koskevissa lupa-asioissa. Jos esine on tarkoitettu viedä maasta muuton tai perinnön vuoksi ja lupahakemus koskee samanaikaisesti useita esineitä, lupaviranomaisena toimii Museovirasto.

Museovirasto ja Kansallislageria toimivat kulttuuriesineiden viennistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 116/2009 mukaisina lupaviranomaisina 1 momentissa säädettyillä toimialoillaan.

Tässä laissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina toimivat 1 momentissa mainitut lupaviranomaiset ja Tulli.

6 §

Luvan hakeminen

Esineen omistajan on haettava lupa esineen maastavientiin. Lupaa haetaan lupaviranomaiselta kirjallisesti Museoviraston vahvistamalla lomakkeella. Hakemukseen on liitettävä kuvailu kulttuuriesineestä sekä hakijan tiedossa olevat kulttuuriesineen alkuperää, historiaa ja valmistustapaa koskevat olennaiset tiedot. Hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja lomakkeen sisältämistä tiedoista annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Jos esineen vientiin on haettava samanaikaisesti lupaa kulttuuriesineiden viennistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 116/2009 ja tämän lain mukaan, hakemus tehdään mainitun asetuksen mukaisesti.

7 §

Lupahakemuksen käsittely

Ennen lupa-asian ratkaisemista lupaviranomaisella on tarvittaessa oikeus tutkia hakemuksessa tarkoitettua esinettä, dokumentoida ja valokuvata se tai ottaa siitä jäljennös. Toimenpiteet eivät kuitenkaan saa kohtuuttomasti viivyttää hakemuksen käsittelyä.

Lupahakemuksesta voidaan tarvittaessa pyytää arkistolaitoksen, Kansalliskirjaston, Sotamuseon, valtakunnallisen erikoismuseon tai muun asiantuntijatahon lausunto.

8 §

Lupaharkinta

Vientilupa on myönnettävä, jos esineen pysyttämiseen Suomessa ei ole olemassa teolliselta, taiteelliselta tai kulttuurihistorialliselta kannalta erityisiä syitä.

Vientilupaa harkittaessa on otettava huomioon seuraavat seikat:

- 1) onko esine harvinainen tai onko vaaraa sen harvinaistumisesta;
- 2) onko esine erityisen edustava kansallisen kulttuuriperinnön kannalta;
- 3) liittyykö esine oleellisilta osin arvokkaaseen kulttuuriympäristöön;
- 4) liittyykö esine kansallisen historian kannalta merkittäviin henkilöihin tai tapahtumiin;
- 5) onko olemassa jokin muu kuin 1–4 kohdassa tarkoitettu erityinen syy, jonka vuoksi esineen maastavientiä ei tule sallia.

Lupa on myönnettävä 2 momentista huolimatta, jos:

- 1) esine kuuluu ulkomaille muuttavan henkilön koti-irtaimistoon;
- 2) ulkomailta asuva henkilö on saanut esineen perintönä tai osituksen nojalla;
- 3) esine viedään Suomesta määräajaksi ja lupaviranomainen määrää esineen palautettavaksi Suomeen hakijan esittämänä määräaikana.

Edellä 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettu määräaika saa olla enintään kaksi vuotta. Uusi määräaikainen lupa saadaan myöntää aikaisintaan kahden vuoden kuluttua edellisen luvan voimassaolon päättymisestä.

9 §

Lupapäätös

Vientilupaa koskeva päätös tehdään 6 §:ssä tarkoitettulle lomakkeelle. Jos hakemus on tehty kulttuuriesineiden viennistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 116/2009 mukaisesti, päätös sisältää ratkaisun myös tämän lain mukaan haettavasta luvasta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset päätökseen liitettävistä asiakirjoista.

Lupa raukeaa, jos esinettä ei ole viety maasta vuoden kuluessa luvan myöntämisestä.

Vientilupaa koskeva päätös on esitettävä Tullille ennen kulttuuriesineen maastavientiä.

10 §

Väliaikainen maastavientikielto

Toimivaltainen lupaviranomainen voi kieltää esineen maastaviennin väliaikaisesti, jos esinettä ollaan myymässä tai muutoin luovuttamassa julkisesti. Kielto voidaan antaa, jos on todennäköistä, ettei esineelle myönnettäisi maastavientilupaa.

Väliaikainen maastavientikielto voidaan antaa esineen omistajaa kuulematta. Kielto annetaan todisteellisesti joko esineen omistajalle tai hänen lukuunsa toimivalle esineen myyjälle tai muulle asiamiehelle. Omistajan lukuun toimivan tulee ilmoittaa väliaikaisesta vientikiellosta esineen omistajalle.

Kieltoa on noudatettava, kunnes maastavientiä koskeva lupahakemus on ratkaistu.

Omistajan tai hänen lukuunsa toimivan on annettava tieto väliaikaisesta maastavientikiellosta esinettä myytäessä tai luovutettaessa, ja kielto on esitettävä haettaessa lupaa esineen maastavientiin.

11 §

Lupapäätösrekisteri

Vientilupien myöntämistä ja väliaikaisten maastavientikieltojen tekemistä sekä niiden valvontaa varten Museovirasto pitää rekisteriä lupapäätöksistä ja väliaikaista maastavientikieltoa koskevista päätöksistä.

Rekisteriin merkitään:

- 1) hakijan nimi ja yhteystiedot;
- 2) lupapäätöstä koskevan kulttuuriesineen omistajan nimi ja yhteystieto;
- 3) lupapäätöstä ja väliaikaista maastavientikieltoa koskevan kulttuuriesineen yksilöintitiedot;
- 4) luvan voimassaoloaika;
- 5) väliaikaisen maastavientikiellon antamisajankohta.

Rekisterin tiedot säilytetään pysyvästi.

Museovirasto voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa rekisteristä 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja Kansallisgallerialle ja Tullille siinä määrin kuin niiden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi on tarpeen.

Kansallisgallerian on toimitettava vientilupaa ja väliaikaista maastavientikieltoa koskevat päätökset Museovirastolle tiedoksi.

12 §

Valvonta

Lupaviranomaisella on tavaroiden julkisen myynnin perusteella tai muusta perustellusta syystä oikeus tarpeellisessa määrin tutkia ja saada riittävät tiedot sellaisista esineistä, joiden vienti mahdollisesti edellyttää tämän lain mukaista vientilupaa.

Tulli voi velvoittaa esineen maastaviejän hakemaan esineelle 4 §:ssä tarkoitettua lupaa, jos esineen maastavienti edellyttää lupaa tai jos on epäselvää, edellyttääkö vienti lupaa.

Jos lupaviranomainen on antanut 8 §:n 3 momentin 3 kohdan nojalla määräyksen esineen palauttamisesta määräaikana, esineen omistajan on ilmoitettava luvan myöntäneelle viranomaiselle esineen palauttamisesta Suomeen.

13 §

Maksu

Edellä 9 §:ssä tarkoitettun luvan maksullisuudesta säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992). Maksu voidaan kuitenkin jättää perimättä 8 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä.

14 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 10 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei kuitenkaan saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

933/2016

15 §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus säännöstelyrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 46 luvun 1–3 §:ssä ja rangaistus salakuljetuksesta mainitun luvun 4 ja 5 §:ssä.

16 §

Puhevallan käyttäminen

Edellä 15 §:ssä tarkoitettua asiaa käsiteltäessä 5 §:ssä mainituille viranomaisille on annettava tilaisuus käyttää puhevaltaa asiassa.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Tällä lailla kumotaan kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annettu laki (115/1999).

18 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat lupahakemukset ja niitä koskevat valitukset käsitellään loppuun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Jos kulttuuriesineen maastaviennin on myönnetty lupa ennen tämän lain voimaantuloa, noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2016

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen

Kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain 3 §:n 4 kohdassa tarkoitetut kulttuuriesineet

1. yli 100 vuotta vanhat suomalaiset tai Suomessa vähintään 100 vuotta olleet taideteokset
2. seuraavat yli 50 vuotta vanhat alkuperäiset taideteollisuuden, taidekäsityön ja muotoilun tuotteet, jotka on valmistettu Suomessa tai jotka ovat olleet Suomessa vähintään 50 vuotta
 - a) uniikit esineet ja esineet joita on tehty rajoitettu määrä
 - b) kansallisesti merkittävät prototyypit
3. seuraavat kirjalliset tuotteet, jotka ovat olleet Suomessa vähintään 50 vuotta
 - a) yli 50 vuotta vanhat käsikirjoitukset ja sävellyskäsikirjoitukset
 - b) ennen vuotta 1800 Suomessa tai Suomea varten painetut tai käsin kirjoitetut kirjat
 - c) ennen vuotta 1600 ulkomailla painetut tai käsin kirjoitetut kirjat
 - d) ennen vuotta 1800 Suomessa tai Suomea varten painetut kartat sekä ennen vuotta 1800 käsin piirretyt Suomea kuvaavat kartat
4. seuraavat kulkuneuvot ja kuljetusvälineet
 - a) yli 75 vuotta vanhat suomalaiset kulkuneuvot ja kuljetusvälineet
 - b) yli 75 vuotta vanhat, vähintään 50 vuotta Suomessa olleet ulkomaiset kulkuneuvot ja kuljetusvälineet
5. seuraavat rahat, kunniamerkit ja mitalit, jotka ovat olleet Suomessa vähintään 50 vuotta
 - a) keskiaikaiset, ennen vuotta 1560 Suomessa lyödyt sekä muut Suomessa käytetyt keskiaikaiset metallirahat
 - b) ruotsalaiset ennen vuotta 1809 painetut setelit sekä Suomessa ennen vuotta 1809 painetut setelit
 - c) suomalaisille myönnetyt keisarilliset ansio- ja palkintomitalit, ennen vuotta 1809 myönnetyt ruotsalaiset ja ennen vuotta 1881 myönnetyt venäläiset kunniamerkit sekä Mannerheim-ristit
6. ennen vuotta 1860 Suomessa eri valokuvausmenetelmin tehdyt tallenteet tai niiden alkuperäiset negatiivit
7. seuraavat yli 100 vuotta vanhat Suomessa valmistetut tai vähintään 100 vuotta Suomessa olleet esineet
 - a) rakennukset ja niiden osat sekä rakennuksiin kiinteänä sisustuksena kuuluvat esineet
 - b) huonekalut ja valaisimet
 - c) puvut ja tekstiilit
 - d) korut, hopea- ja kultasepän tuotteet
 - e) kellot ja ajannäyttäjät
 - f) musiikki-instrumentit, leikkikalut ja pelit
 - g) kirkollinen ja uskomuksiin liittyvä esineistö
 - h) suomalainen kansatieteellinen esineistö
 - i) tekniset laitteet, kuten työvälineet ja koneet, punnitus- ja mittavälineet ja valokuvausvälineet ja optiset laitteet sekä niiden prototyypit
 - j) aseet ja varusteet sekä sotilaskäyttöön tarkoitetut koneet, laitteet ja varusteet
 - k) muut lasi-, metalli-, keramiikka- ja puuesineet